

ПАМ'ЯТІ МИКОЛИ МИКОЛАЙОВИЧА БОНДАРЯ

31 грудня 2000 р. в останній день віку, що відходив, не стало Миколи Миколайовича Бондаря, доктора історичних наук, професора, багаторічного завідувача кафедри археології та музеєзнавства Київського університету імені Тараса Шевченка.

Микола Миколайович народився 21 вересня 1921 р. у м. Києві у робітничій сім'ї. У 1939 р. він закінчив середню школу, а в грудні того ж року був призваний до Червоної армії. Невдовзі на Карельському фронті він став інвалідом війни.

У 1940 р. поступив на історичний факультет Київського університету, який закінчив у 1946 р. і з яким було пов'язане усе його творче життя. Незважаючи на відсутність правої руки, Микола Миколайович успішно закінчив університет і вступив до аспірантури при кафедрі археології та музеєзнавства. Від 1949 р. до виходу на пенсію він працював на цій кафедрі на посадах викладача, старшого викладача, доцента, професора. Від 1971 по 1987 р. очолював кафедру.

Заняття археологією він розпочав під керівництвом відомого вченого, члена-кореспондента АН УРСР Л.М. Славина. Багато років був учасником розкопок в Ольвії, романтику яких потім часто згадував. Наслідком цих досліджень стала його кандидатська дисертація «Торгівля Ольвії у догетську епоху», яку він успішно захистив у 1956 р.

Після цього об'єктом наукових інтересів Миколи Миколайовича на довгі роки стали поселення середньодніпровської культури. Щоліта

студенти історичного факультету проходили практику у Каневі, досліджуючи середньодніпровські пам'ятки. Їх вивченню були присвячені численні статті та публікації. Всього було видано 70 наукових та методичних статей. Багато з них надійно увійшли в науку. Дослідження минулого Каніщини він присвятив книжки «Пам'ятки стародавнього минулого Канівського Подніпров'я» (1959), «Минуле Канева та його околиць» (1971); останнє видання того ж року було перевидано російською мовою. Розглядалися взаємозв'язки населення лісостепових та степових культур у період ранньої бронзи. Великий археологічний матеріал, здобутий як під час власних розкопок, так і внаслідок багаторічних робіт попередників, був підсумований та проаналізований у монографії «Поселення Середнього Подніпров'я епохи ранньої бронзи» (К., 1974). Результатом вивчення проблем культур шнурової кераміки стала докторська дисертація на тему: «Культура шнурової кераміки та її роль у стародавній історії Європи», яку він захистив у 1981 р.

Починаючи з 1974 р. Микола Миколайович багато років очолював госпдогвірну експедицію, яка працювала в зонах новобудов степової України.

Нерозривно пов'язавши свою долю з Київським університетом, професор готував кваліфікованих спеціалістів. Студенти багатьох випусків, починаючи своє навчання на історичному факультеті, однією з перших дисциплін вивчали «Основи археології», яку викладав М.М. Бондар. Улітку після першого курсу студенти їхали на археологічну практику, в тому числі і у Канів, де вперше брали участь в археологічних розкопках. Багато з них зв'язали з археологією свою долю.

Навчаючись на кафедрі археології, студенти слухали лекції Миколи Миколайовича з проблем мідного та бронзового віків, писали свої перші роботи під його керівництвом. Нині більшість випускників кафедри працює у музеях України та за її межами. Значна частина співробітників Інституту археології НАН України є випускниками кафедри різних років.

У серцях усіх цих людей збереглась добра пам'ять про Миколу Миколайовича, вимогливого педагога і чуйну людину.

Одержано 23.06.2001